

УДК 338.45

DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.87.322628>

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

*Соломніков І.В., к.е.н., доцент,
Кондратюк М.В., к.е.н., доцент,
Чувілко В.М., магістр (УкрДУЗТ)*

Суб'єкти господарювання в сучасних ринкових умовах перебувають під дією різних чинників внутрішнього та зовнішнього середовища, які впливають на їх фінансовий стан. За таких обставин підприємства змушені управляти фінансовою стійкістю через призму взаємодії систем забезпечення та менеджменту. У статті обґрунтовано доцільність управління фінансовою стійкістю підприємства через формування відповідного механізму. Зауважено, що управління фінансовою стійкістю базується на якісній та достовірній інформації, а також має тісний зв'язок з прогнозуванням, оцінкою та контролем. Зазначено, що основний вплив на фінансовий стан підприємства надає фінансовий механізм, який спрямований на вироблення ефективних форм та інструментів фінансового забезпечення діяльності підприємства

із врахуванням сучасних ринкових умов.

Ключові слова: управління, фінансова стійкість, фінансовий механізм, забезпечення, ефективність, взаємодія

CONCEPTUAL BASIS OF MANAGEMENT OF FINANCIAL STABILITY OF ENTERPRISES

Solomnikov I.V., candidate of economic sciences, associate professor
Kondratyuk M.V., candidate of economic sciences, associate professor
Chuvilko V.M., M.Sc (UkrDUZT)

The problem of ensuring the financial stability of enterprises can be solved by forming a mechanism for ensuring the sustainable financial development of enterprises and implementing this mechanism through a balanced and effective interaction of the enterprise's support and management systems. Financial stability planning is an objective necessity. For example, it is important for the management of the company to know the future parameters of the financial state after the implementation of large investment projects, the payment of dividends and the end of the reporting period in accordance with the established budget indicators. Considerable attention should be paid to the organizational structure of financial services and the processes of interaction between employees and services within the framework of ensuring financial stability. The system for ensuring financial stability is a system cyclical action related to the implementation of financial decisions. Which is implemented through regulatory, information and personnel management of financial and economic activities and allows the use of a whole set of tools that justify, regulate and carry out control from the enterprise according to the practical impact on its financial condition. It should be noted that the active development of the enterprise involves a combination of operations with different levels of financial risk and allows for innovation, modernization and technological re-equipment, which is possible only under the condition of financial stability of the enterprise in the long term. In the current economic conditions, each business entity plans its own financial and economic activities, so that the main attention is paid to forecasting and ensuring opportunities for economic growth, which is impossible without defining financial stability as a key characteristic. The key influence on the financial condition of the enterprise is provided by the financial mechanism, which is able to optimize the interaction of the enterprise in the field of finance and increase the efficiency of the formation and distribution of decentralized cash funds. The financial mechanism is a set of principles, functions, methods and tools for financial support of the enterprise. In the process of managing financial and economic activities, it allows to develop the most effective forms and tools of financial support of the enterprise.

Keywords: management, financial stability, financial mechanism, provision, efficiency, interaction

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. У сучасних економічних умовах діяльність окремих підприємств перебуває в центрі уваги багатьох учасників ринку (компаній і приватних осіб), які зацікавлені в ефективності управління ними [1]. Вони прагнуть

оцінити фінансовий стан підприємств на основі наявної бухгалтерської інформації. Ключовим інструментом для цього є фінансова стійкість, котра забезпечує об'єктивну оцінку внутрішніх та зовнішніх відносини суб'єкта господарювання та прийняти обґрунтовані рішення на основі отриманих результатів.

Без оцінки фінансової стійкості неможливо проаналізувати фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Проблема забезпечення фінансової стійкості підприємств може бути вирішена шляхом формування механізму забезпечення стійкого фінансового розвитку підприємств та його реалізації через збалансовану та ефективну взаємодію систем забезпечення та управління підприємством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених частин загальної проблеми. Питання управління фінансовою стійкістю підприємств в сучасних умовах господарювання розкрито в роботах Адоніна С. В., Шиманської Д. О., Кальченко О. М., Корчевської Л.О., Адвокатової Н.О., Бержаніра І. А., Ареф'євої О.В., Озерової А. Г., Богацької Н.М., Осипової С., Лісового А.В., Чуницької І.І. та ін. [2-10].

Грунтовний огляд наведених праць показав, що питання фінансової стійкості є актуальними для оцінки ефективності діяльності підприємства.

Проте, попри значний науковий доробок у цій царині, проблематика управління фінансовою стійкістю є актуальною та потребує подальшого дослідження, із врахуванням адаптації підприємств до трансформацій ринкової економіки.

Метою статті. Обґрунтування напрямів управління фінансовою стійкістю підприємства шляхом формування механізму управління фінансовою стійкістю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управління підприємством в сучасних ринкових умовах ґрунтується на ефективних інструментах оцінки фінансової стійкості.

Планування фінансової стійкості є об'єктивною необхідністю. Наприклад, керівництву компанії важливо знати майбутні параметри фінансового стану після реалізації великих інвестиційних

проектів, виплати дивідендів та закінчення звітного періоду відповідно до встановлених бюджетних показників.

Слід також звернути увагу на організаційні аспекти системи управління фінансовою стійкістю, серед яких [6]:

- прийняття відповідних документів, що регламентують рух фінансових ресурсів;
- призначення осіб, відповідальних за конкретні управлінські процеси;
- підготовка управлінської звітності.

Значну увагу варто приділяти організаційній структурі фінансових відділів та процесам взаємодії між співробітниками і службами в рамках забезпечення фінансової стійкості.

Зокрема, при організації обліку фінансових потоків важливо своєчасно формувати об'єктивну фінансову інформацію, яка є основою для дослідження та прогнозування фінансової стійкості підприємства [12].

Відзначимо, що для аналізу стійкості підприємства аналітикам потрібна вичерпна зовнішня та внутрішня інформація.

Зовнішня інформація необхідна керівництву та раді директорів, адже вона вказує на існуючі та можливі тенденції в оточенні компанії. Сюди входять дані про ринкові умови, зведення про основні політичні події тощо. Як правило, зовнішня інформація широко представлена в засобах масової інформації.

Внутрішня інформація описує внутрішній стан підприємства і може бути отримана з бухгалтерської та іншої звітності, звітів керівників підрозділів, результатів внутрішніх розслідувань, аудитів та перевірок тощо.

Варто зазначити, що аналіз як метод управління стійкістю підприємства тісно пов'язаний з іншими методами управління підприємством, серед яких прогнозування, оцінка та контроль.

Система забезпечення фінансової стійкості - це система циклічних дій, пов'язаних з реалізацією фінансових рішень, що реалізується через нормативно-правове, інформаційне та кадрове забезпечення управління фінансово-господарською діяльністю та дозволяє використовувати цілий комплекс інструментів, які обґрунтовують, регулюють та здійснюють контроль з боку підприємства за практичним впливом на його фінансовий стан.

Відзначимо, що активний розвиток підприємства передбачає поєднання операцій з різним рівнем фінансового ризику та дозволяє здійснювати інновації, модернізацію та технологічне переоснащення, що є можливим лише за умови фінансової стабільності підприємства в довгостроковій перспективі. Якщо підприємство є фінансово стабільним, слід вжити таких заходів як підвищення рентабельності продажів і частково профінансувати високоризикові інвестиції. Якщо фінансове становище компанії частково нестабільне, то бажано скоротити термін окупності і зробити менш ризиковані інвестиції. Якщо компанія фінансово нестабільна, то стратегічною метою є стабілізація (через реструктуризацію боргів, відстрочку платежів, продаж непрофільних активів тощо).

У поточних економічних умовах кожен суб'єкт господарювання планує власну фінансово-господарську діяльність, так, що основна увага приділяється прогнозуванню та забезпеченню можливостей економічного зростання, що є неможливим без визначення фінансової стабільності як ключової характеристики.

Ключовий вплив на фінансовий стан підприємства надає фінансовий механізм, який здатний оптимізувати

взаємодію підприємства в області фінансів та підвищити ефективність формування та розподілу децентралізованих фондів грошових коштів [3].

Фінансовий механізм – це сукупність принципів, функцій, методів та інструментів фінансового забезпечення діяльності підприємства. У процесі управління фінансово-господарською діяльністю він дозволяє виробити найбільш ефективні форми та інструменти фінансового забезпечення діяльності підприємства.

На рисунку 1 представлено механізм забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Розглянувши етапи процесу управління фінансовою стійкістю підприємств, можна зробити наступні висновки [12]:

- управління фінансовою стійкістю підприємства залежить від обраного типу фінансової політики;

- формує допустимий рівень ризику та прибутковості, як ключових показників фінансової стійкості;

- механізм забезпечення фінансової стійкості - це система циклічних дій, пов'язаних з виявленням факторів, що впливають на фінансову стійкість.

Висновки. Результати цього дослідження свідчать про те, що механізми управління фінансовою стійкістю сучасного підприємства є складним і включає низку взаємопов'язаних елементів.

Якщо механізми добре обґрунтовані, то вони дозволяють досягти основних цілей управління та отримати бажані результати. При цьому важливо враховувати вплив різноманітних факторів, виявлення яких в сучасних умовах діяльності суб'єктів ринку є предметом подальших досліджень.

Рис. 1. Структура механізму управління фінансовою стійкістю підприємств

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дикань В. Л. Національна модель індустріального розвитку країни: організаційно-управлінський аспект. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2023. № 81-82. С. 11–34.
2. Адонін С. В., Шиманська Д. О. Управління фінансовою стійкістю суб'єкта підприємницької діяльності. *Ефективна економіка*. 2022. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10051>
3. Кальченко О. М. Теоретичні аспекти формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2016. № 2 (6). С. 320–326.
4. Корчевська Л.О., Адвокатова Н.О. Вартісний підхід до визначення фінансової стійкості підприємств. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2021. Вип. 1 (76). С. 198–203.

5. Бержанір І. А. Діагностика показників ліквідності підприємства. Фінансове забезпечення сталого розвитку економіки України. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2016. 156 с.

6. Ареф'єва О.В., Пілецька С.Т., Кравчук Н.М. Адаптивне управління фінансовою стійкістю підприємства при забезпеченні його економічної безпеки. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2020. Вип. 1(75). Ч. 1. С. 80–90.

7. Озерова А. Г., Левкович О. В. Управління фінансовою стійкістю страхової компанії. *Бізнес Інформ*. 2020. №7. С. 230–235. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-230-2357->

8. Богацька Н.М., Галюк О.В. Фінансовий стан підприємства та шляхи його покращення в бізнес-процесах підприємства. *Молодий вчений*. 2013. № 2. С. 12–16

9. Осипова С., Корзун В. Теоретичні та практичні аспекти управління фінансовою стійкістю підприємства. *Енергозбереження. Енергетика. Енергоауди*. 2022. № 7-8. С. 173-174. URL: <https://doi.org/10.20998/2313-8890.2022.07.05>

10. Лісовий А.В., Чуницька І.І. Аналіз фінансових ресурсів як базис формування фінансового потенціалу. *Бізнес-Навігатор*. 2010. Спецвип. 21. С.96–101.

11. Каличева Н.Є., Чернобровка І.В. Обґрунтування підходів щодо державного регулювання економічних систем. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2021/2022. № 76-77. С. 12-17.

12. Kalicheva N., Vasilyeva T., Yarovenko H., Babenko D., Frolova N., and Shylovtseva N. The barycentric model of determining the sustainable growth determinants. *Heritage and Sustainable Development*, 2022, vol. 4, no. 2, pp. 145–164. URL: <https://hsd.ardascience.com/index.php/journal/article/view/148>

REFERENCES

1. Dykan V. L. (2023). Natsionalna model industrialnoho rozvytku krainy: orhanizatsiino-upravlinskyi aspekt. [National model of industrial development of the country: organizational and management aspect]. *Herald of the economy of transport and industry*, no. 81-82, pp. 11–34.

2. Adonin S. V., Shymanska D. O. (2022). Upravlinnia finansovoiu stiikistiu subiekta pidpriemnytskoi diialnosti. [Management of the financial stability of the subject of entrepreneurial activity]. *Efficient economy*, no. 3 Available from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10051>

3. Kalchenko O. M. (2016). Teoretychni aspekty formuvannia mekhanizmu upravlinnia finansovoiu stiikistiu pidpriemstva. [Theoretical aspects of the formation of the mechanism for managing the financial stability of the enterprise]. *Problems and prospects of economics and management*, no. 2 (6), pp. 320–326.

4. Korchevska L.O., Advokatova N.O. (2021). Vartisnyi pidkhid do vyznachennia finansovoi stiikosti pidpriemstv. [A value approach to determining the financial stability of enterprises]. *Bulletin of the Kherson National Technical University*, vol. 1 (76), pp. 198–203.

5. Berzhanir I. A. (2016). Diagnostyka pokaznykiv likvidnosti pidpriemstva. [Diagnostics of enterprise liquidity indicators. Financial support for the sustainable development of the economy of Ukraine]. Uman: FOP Zhovtyy O.O., (in Ukraine)

6. Arefieva O.V., Piletska S.T., Kravchuk N.M. (2020). Adaptivne upravlinnia finansovoiu stiikistiu pidpriemstva pry zabezpechenni yoho ekonomichnoi bezpeky. [Adaptive management of the financial stability of the enterprise while ensuring its economic

- security]. *Problems of the systemic approach in economics*, vol. 1(75), part 1, pp. 80–90
7. Ozerova A. H., Levkovych O. V. (2020). Upravlinnia finansovoiu stiikistiu strakhovoi kompanii. [Management of financial stability of an insurance company]. *Business Inform*, no. 7, pp. 230–235. Available from: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-230-2357->
8. Bohatska N.M., Haliuk O.V. (2013). Finansovyi stan pidpriemstva ta shliakhy yoho pokrashchennia v biznes-protsesakh pidpriemstva. [The financial condition of the enterprise and ways to improve it in the business processes of the enterprise]. *A young scientist*, no. 2, pp. 12–16
9. Osypova S., Korzun V. (2022). Teoretychni ta praktychni aspekty upravlinnia finansovoiu stiikistiu pidpriemstva. [Theoretical and practical aspects of managing the financial stability of the enterprise]. *Energy saving. Energy. Energy Audis*, no. 7-8, pp. 173-174 Available from: <https://doi.org/10.20998/2313-8890.2022.07.05>
10. Lisovyi A.V., Chunya I.I. (2010). Analiz finansovykh resursiv yak bazys formuvannia finansovoho potentsialu. [Analysis of financial resources as a basis for the formation of financial potential]. *Business Navigator*, special vol. 21, pp.96–101.
11. Kalycheva N.Ie., Chornobrovka I.V. (2021/2022). Obgruntuvannia pidkhodiv shchodo derzhavnoho rehuliuвання ekonomichnykh system. [Justification of approaches to state regulation of economic systems]. *Herald of the economy of transport and industry*, no. 76-77, pp. 12-17.
12. Kalicheva N., Vasilyeva T., Yarovenko H., Babenko D., Frolova N., and Shylovtseva N. (2022). The barycentric model of determining the sustainable growth determinants. *Heritage and Sustainable Development*, vol. 4, no. 2, pp. 145–164. Available from: <https://hsd.ardascience.com/index.php/journal/article/view/148>